

PM 2003:15

Leksaker med batterier för små barn

**Marknadskontroll av batterileksaker för barn
under tre år**

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund	3
Inköp	3
Provning	3
Krav i standarden.....	4
Resultat.....	5
Bedömning	5
Handläggning	5
Leksakslagen och CE märket	6
Produktsäkerhetslagen.....	7
<i>Bilaga 1</i> Förteckning över inköpta och provade leksaker	8

Projektledare: Åsa Lindquist och Michael Malmberg

Sammanfattning

Batterier i leksaker får inte enligt standarden för Säkerhet hos elektriska leksaker SS-EN 50 088 vara åtkomliga för barn under tre år. Knappbatterier är av den storleken att de kan utgöra kvävningrisk om ett barn får det i luftvägarna. Om det kommer ned i barnets mage och fastnar i mag-tarmkanalen finns risk att hälsofarliga kemikalier löses ut. Stavbatterier är större men kan läcka farliga kemikalier och får därför inte heller bli åtkomliga för små barn. Därför finns krav på att batterier endast ska kunna tas bort från småbarnleksaker om man använder verktyg eller ”tvåhandsgrepp”. I denna kontroll testades 14 stycken leksaker och samtliga uppfyllde detta krav. Sju stycken saknade vissa delar av den information som ska finnas eller också fanns den bara på engelska. På leksaken måste bl.a. finnas information om hur man sätter i batterierna.

Bakgrund

Giftinformationscentralen får ett 30 tal rapporter och förfrågningar varje år om barn som svält knappbatterier. Dessa batterier kommer inte så ofta från leksaker utan från andra produkter i hemmet. Ofta passerar batterierna genom mag-tarmkanalen utan att orsaka skada. Om batteriet fastnar och inte kommit ut inom 36 timmar måste batteriet lokaliseras med hjälp av röntgen. Om det blir liggande längre finns risk att batteriet korroderar eller läcker ut alkaliska ämnen. Barnet behöver då opereras och batteriet avlägsnas. För att barn inte ska behöva riskera att få i sig batterier har man i en standard för elektriska leksaker ställt krav på att batterierna ska vara svåråtkomliga.

Inköp

Konsumentvägledare i Borås, Göteborg, Karlstad, Nybro, Huddinge, Sollefteå, Skellefteå, Sundsvall, Västerås, Västervik, Östersund köpte 11 stycken leksaker under sommaren 2003. Konsumentverket köpte dessutom tre stycken leksaker i Järfälla.

Provning

Batterileksakerna har provats av SGS Fimko i Helsingfors under september och oktober. Provningsen utfördes enligt standarden för elektriska leksaker SS-EN 50 088 + A1:1996

+ A2:1997 + A3:2002 + corr:2001. De provades enligt punkterna 7.1.1, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 14.7, 14.9 och 16.2 Leksakerna provades också enligt SS-EN 71-1 punkt 8.4.2.1.

Krav i standarden (egen - ej officiell översättning från engelska)

7.1.1 Batterileksaker skall vara märkta med vilken spänning på batteri/er som ska användas. Det ska också finnas anvisning på leksaken hur batterier ska sättas i. Poler med + och – ska vara angivna.

7.4 I tillämpliga fall ska det finnas anvisningar om:

- hur man tar bort och sätter i batterier
- att icke uppladdningsbara batterier inte får laddas
- att laddningsbara batterier måste tas ur leksaken före laddning
- att uppladdningsbara batterier får bara laddas upp av vuxna
- att olika typer av batterier samt nya och gamla inte får blandas
- att bara batterier av samma eller liknande typ som rekommenderas får användas
- batterier ska placeras med rätt riktning (rätt poler)
- urladdade batterier ska tas bort från leksaken
- man får inte kortsluta batteripolerna

Instruktionerna får finnas på leksaken om de syns från utsidan, på förpackningen eller i en folder som bifogas leksaken.

7.5 Om instruktionerna visas på förpackningen ska det finnas uppmaning om att spara förpackningen.

7.6 Instruktioner och annan information som krävs i denna standard ska finnas på det landets språk där leksaken säljs.

7.7 Instruktionerna som krävs enligt denna standard ska vara läsbara och varaktiga.

14.7 Batterier i leksaker avsedda för barn under tre år får inte bli åtkomliga:

- utan att man använder ett verktyg eller handgrepp med två olika samtida rörelser
- när leksaken testas med fallprov, sömprov och slagprov enl EN 71-1

14.9 Leksaker får inte ha parallellkopplade batterier om det inte tydligt framgår av konstruktionen eller kopplingsschema att en blandning av gamla och nya eller felaktig placering av batterier påverkas i enlighet med denna standard.

16.2 Leksaken får inte ha:

- återställbara värmesäkringar
- kvicksilverbrytare

Resultat

14 st batterileksaker avsedda för barn under tre år provades. Alla batterier var svåråtkomliga för barn. De uppfyllde de mekaniska krav som ställs i standarden för elektriska leksaker. Det innebär att batterierna var inkapslade så att de inte blev tillgängliga när leksaken utsattes för fallprov och slagprov eller att batteriluckan inte kunde öppnas med ett enkelt handgrepp eller utan verktyg.

Av de 14 provade leksakerna saknade sju stycken tillfredställande märkning. Av dessa var det fem som inte hade instruktionerna på svenska.

Bedömning

Av de provade leksakerna saknar hälften tillfredställande märkning, vilket måste betecknas som anmärkningsvärt. Avvikelse från säkerhetskraven är dock enligt verkets uppfattning inte av den graden att de behöver återkallas från konsumentledet. Det är däremot viktigt att de leksaker som ännu inte nått konsumentledet märks på ett tillfredställande sätt.

Handläggning

Konsumentverket har skrivit till de fyra importörer Toyman, BRIO AB, Eber Toys och Magtoys AB som sålt dessa batterileksaker som hade bristfällig information. Verket har uppmanat dem att förse leksakerna med korrekt information enligt standarden för elektriska leksaker. Det gäller även de leksaker som redan är levererade och finns i butikerna. Leverantörer/importörer ska även ombesörja att de produkter som är under produktion i fortsättningen kommer att vara försedda med svensk instruktion om de säljs på den svenska marknaden.

Leksakslagen och CE -märket

Särskilda säkerhetskrav för leksaker gäller enligt lagen om leksakers säkerhet, en regeringsförordning och Konsumentverkets föreskrifter. Lagstiftningen överför EGs direktiv om leksakers säkerhet (88/378/EEG) till svensk rätt. En leksak får bara säljas om den uppfyller lagens krav beträffande säkerhet, information och märkning. Om en leksak tillverkas helt i enlighet med den europeiska standarden för leksakers säkerhet anses den uppfylla kraven i leksakslagen. I detta fall krävs inte att leksaken provas av en oberoende institution. Skulle dock tillverkaren välja att inte tillverka leksaken helt enligt standarden krävs att leksaken typgodkänns av en tredje part (s k anmält organ).

Konsumentverket kan med stöd av produktsäkerhetslagen ingripa mot leksak som har säkerhetsbrister, även om den uppfyller kraven i leksaksstandarderna eller har typgodkänts. Det kan inträffa om standardens krav visar sig vara för lågt ställda eller om en tillämplig standard eller standardregel saknas.

Det strider mot leksakslagen att sälja en leksak utan CE-märkning. Tillverkaren (eller importören/representanten) har rätt att själv sätta på märket, s k självcertifiering. Genom märkningen bekräftar tillverkaren att leksaken uppfyller säkerhetskraven. Det strider självfallet också mot lagen att sälja en CE-märkt leksak som inte uppfyller lagens krav om säkerhet, information och märkning.

Eftersom CE-märket är en säkerhetsmärkning är märket grovt vilseledande om det sitter på en leksak som inte uppfyller kraven.

En näringsidkare som bryter mot leksakslagen genom att sälja leksaker som inte uppfyller lagens krav kan dömas av domstol till böter eller fängelse i högst ett år. Detta gäller om näringsidkaren bryter mot reglerna av uppsåt eller oaktsamhet. Anmälan om åtal enligt leksakslagen görs av Konsumentverket.

Produktsäkerhetslagen

Om en leksak som finns på marknaden visar sig ha säkerhetsbrister, t.ex. inte uppfyller kraven i leksaksstandarden, ska den ansvarige näringsidkaren enligt produktsäkerhetslagen vidta olika säkerhetsåtgärder. Näringsidkaren kan t.ex. av Marknadsdomstolen förbjudas vid vite att fortsätta med försäljningen av leksaken (säljförbud). Han kan också åläggas att återkalla leksaker som redan är sålda. Återkallelse kan ske både från återförsäljare/butiker och konsumenter. Återkallelse från konsumenter innebär ofta att näringsidkaren måste annonsera i tidningar för att nå ut med informationen. En tredje åtgärd enligt produktsäkerhetslagen är s.k. säkerhetsinformation, vilket innebär att näringsidkaren åläggs att förse leksaken med varningstext eller annan säkerhetsinformation.

Få fall går dock vidare till Marknadsdomstolen. Istället vidtar normalt näringsidkaren frivilligt olika åtgärder efter förhandlingar med Konsumentverket.

Förteckning över inköpta och testade batterileksaker

Bilaga 1

Kommun kod	Namn/märke Beskrivning av produkten	Importör/tillverkare till Sverige namn och adress	Artikelnr	Pris	Inköpsställe, butikens namn och adress	Märkning: CE-märke	Uppfyller mekaniska krav SS-50 088	Uppfyller märkningskrav enligt SS-EN 50 088
Dut 1 Ks 1	Fischer-Price, Musical Singin' Snake	Mattel Sverige	71922	199 kr	Barnens Hus, 653 41 Karlstad. orgnr 556590-5592	6M+, CE-märke.	ja	ja
Dut 2 Sk1	Megcos "Press'n go emergency car"	TOYMAN Brovägen 12 266 97 Hjärnarp	4908-035 NO.1159	99 kr	Barnens Hus 931 42 Skellefteå orgnr 556468-7639	CE-märke "For ages over months"	ja	7.6 Endast på engelska
Dut 3 Nyb 1	Fisher-Price, Musical Activity K	Mattel Northern Europe- MÅS, 10425 Sthlm	74123	119 kr	Briobutiken, 3823 Nybro, tel:0481- 18808 orgnr 556630-2013	CE - märkt Leksaken märkt med 3 M +	ja	ja
Dut 4 Gö	FisherPrice, Snoppy. Skällande hund.	Box 30067, 10425 Sthlm tel 08-132061	77629	179 kr	BRIO butiken, Fem manhuset, Göteborg	CE-märke	ja	ja
Dut 5 ÖS	Brio Baby (Jockey) Baby Ratt	Brio Leksaker Briogatan 283 83 Osby	87038-905	199 kr	Barnens Hus 831 72 Östersund orgnr 556588-4235	CE	ja	7.4 Instruktioner saknas delvis
Dut 6 So	Fisher-Price Ball Counting Sheep	Mattel Northern Europe 104 25 Sthlm tel 08-132061	73166	229 kr	Allsport 881 31 Sollefteå orgnr 969609-6586	Endas CE-märkt	ja	ja
Dut 7 Vå 1	Sheloores Babyspegel med ljus och ljud	Lars Sjöholm Pilgatan 1 331 30 Värnamo	15-03052	199 kr	Zetterlunds leksaker 722 12 Västerås orgnr 556046-0973	CE-märkning 6-36 månader	ja	ja
Dut 8 Hu	Top-Toy Bambino-aktivitetsring	Top-Toy Roskilde Danmark	410885	84,5 kr	Toys 'r' us, 141 75 Huddinge org.nr 5164024902	CE-märke	ja	ja
Dut 9 Bo	Blinkande symfonspegel	Mattel 08-132061	71980	199 kr	BR-Leksaker 503 35 Borås	CE-märkt	ja	ja
Dut 10 Su	Melody Train	Toyman Distribution AB, Brovägen 12, 266 97 Hjärnarp	NO.1134	169 kr	Barnens Hus, 8575: Sundsvall orgnr 556446-1399	CE, For ages over 18 month	ja	7.6 Endast på engelska
Dut 11 Vä	Nyckelknippar ljud	Toyman	No 1143	89 kr	Janne Banan 593 35 Västervik	CE-märkt For ages over 24 months	ja	7.6 Endast på engelska 7.4 Instruktion saknas delvis.
Dut 12 St 1	Melody Trumpet	Magtoys AB Gränsbovägen 4 152 42 Södertälje		119 kr	Babyland Barkarby 17738 Järfälla	CE age 1+	ja	7.5 "Spara instruktion saknas." 7.6 Endast på engelska
Dut 13 St 2	Fun Mobile	Eber Toys Box 9084 213 75 Malmö	06-040	59 kr	Hobbex Barkarby 177 38 Järfälla	CE ages Over 18 Months	ja	7.6 Endast på engelska
Dut 14 St 3	Smoby Musical sun flower	BRIO Briogatan 283 83	27970-227	179 kr	Hobbex Barkarby	CE 8-18 month	ja	7.6 Endast på engelska